

רשימות

בפרשת השבוע

וישב

פרק לו פסוק ב'

אלה תולדות יעקב

רש"י: "... ועוד נדרש בו וישב, ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקדוש ברוך הוא [גירסאות שונות], לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה [בראשית רבה פד, ג].

קשה מה רע בזה שהצדיקים מבקשין לישב בשלוה, הרי באותו זמן הם מקיימים את כל המצוות ולומדים תורה, וצריך לומר שלא מדובר כאן שהם נחים כדי לאגור כוחות כדי ללמוד תורה או בשביל שלא יחלה וכדומה, [שזהו דבר הנצרך] אלא מדובר כאן שרוצים ליהנות קצת מבריאת הקב"ה בעולם הזה, וגם זה עם כוונה לעליה עתידית ברוחניות, שהרי מדובר כאן בצדיקים, וכל צדיק לפי דרגתו.

י"ל שכמו שברוחניות שעושה מצוה או מעשה טוב אפילו קטן פועל הרבה בעולמות העליונים, כמו כן בגשמיות אם נהנה בעולם הזה אפילו קצת, לוקח המון משכרו בעולם הבא, לפי זה הטענה כלפי הצדיקים בעולם הזה היא כזאת [כמובן כל אחד לפי דרגתו], שאם היו מעריכים את השכר הגדול המחכה להם בעולם הבא, כלל לא היו מבקשים ליהנות מהעולם הזה, כיון שלוקח להם המון מהשכר בעולם הבא, וכן אמר יעקב אבינו בעצמו [לב, יא] "קטנתי מכל החסדים", נתמעטו זכותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמי.

על פי זה יש לפרש את מאמר חז"ל "אם לא זכה אדם לבקש רחמים על דברי תורה שיכנסו לתוך מעיו, מכל מקום יבקש רחמים על אכילה ושתיה יתירה שלא יכנסו לתוך מעיו" [תנא דבי אליהו כ"ו], פירוש: על ידי שנהנה במאכל ומשתה שאינם נצרכים לו לעבודת הבורא, מפסיד הרבה בעולם הבא.

עוד י"ל שלבסוף קיבל יעקב אבינו קצת נחת רוח וחי בנחת, שכן מובא לקמן תחילת פרשת ויחי בפירוש החזקוני על פי דברי המדרש לקח טוב "ויחי יעקב, אבל כל שאר שנותיו היה שרוי בצער ומשבא למצרים נחה רוחו וחי בנחת".

את בני בלהה

רש"י: כלומר רגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבזין אותו והוא מקרבן.

מלשוננו של רש"י רגיל אצל בני בלהה, יש ללמוד דרך בקירוב אנשים ליהדות, והוא להיות איתם בקשר תמידי, כמו שכתוב אצלינו שיוסף היה רגיל אצלם, ולא מספיק לומר להם כמה מילים וללכת [אם כי גם זה חשוב], כיון שכך מרגישים שיש להם תמיד על מי להשען ולהתייעץ בעת הצורך, ויש להם למי לפנות בזמנים קשים.

ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם

יש לדייק מלשון הפסוק "ויראו אחיו", שלפעמים אם נותנים לבן אחד משהו מיוחד יותר מאחיו, צריך להקפיד שהאחים האחרים לא יראו זאת, או לא ידעו מזאת, כיון שבגלל זה ירדו אבותינו למצרים, ואפילו שבין כה היו יורדים למצרים, שהרי כך נאמר כבר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, אך חז"ל לומדים מהעובדה שנעשה בדרך זו, זה בא ללמד אותנו, שלא ישנה אדם בנו בין הבנים כמובא בגמרא במגילה [טז]. "אמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא, בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו, נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים".

פרק ל"ח פסוק ה'

והיה בכזיב

רש"י: שם מקום, ואומר אני על שם שפסקה מלדת נקרא כזיב, וגומר.

צריך להבין לפי פירוש רש"י מדוע התורה מספרת לנו את מקום הלידה של בנו של יהודה, וכן לפי הפירוש השני ברש"י צריך להבין, מדוע התורה מספרת לנו שזו היא הלידה האחרונה של אשתו של יהודה?

י"ל לפי שני הפירושים ברש"י הפסוק נותן טעם לקריאת שם התינוק על ידי אשתו של יהודה, ולא על ידי יהודה בעצמו, שהנה בפירוש דעת זקנים מבעלי התוספות [כאן] מביא בשם רבו שמנהגם היה שהבן הראשון היה קורא הבעל, והבן השני קוראת האשה, וכך רואים גם בפסוקים הקודמים, שיהודה קרא את שמו של הבן הראשון ואשתו את שם בנו השני, אם כן לפי נוהג זה יש להקשות מדוע כאן בבן השלישי היא קראה בשמו, הרי לכאורה כעת הגיע תורו של יהודה לקרוא את השם, לכן התורה מסבירה "והיה בכזיב בלדתה אותו", כיון שיהודה היה במקום הנקרא כזיב, ולא היה שם בזמן הלידה לקרוא שם לבנו, ולכן היא קראה לו שם [כך מבואר גם בחזקוני].

כן י"ל גם לפירוש השני ברש"י, שנקרא כזיב כיון שפסקה מלדת, וכנראה ראו זאת בלידה שלא תוכל ללדת עוד ילדים, אולי מחמת חולי מסוים וכדומה, הרגיש יהודה שצריך לעודדה ולחזקה ולכן נתן לה לקרוא את שמו, אפילו שזה היה תורו, והיא אכן הדגישה זאת כשקראה את שם הנולד וקראה לו "שלה" על שם שפסקה מלדת, כמו שמביא רש"י בסוף הדיבור.

ואם נכונים הדברים יש ללמוד מכאן, שבמקום הצורך צריכים לוותר על דבר אפילו אם זה מגיע לו, וללכת לפנים משורת הדין.

לפי דברים אלו צריך להבין מדוע לעיל [פרק ל"ה פסוק י"ח] שיעקב אביו קרא לבנו בנימין, ומכאן ולהבא התורה קוראת לו בנימין, וזאת לאחר שרחל מתה בלדתה והספיקה לקרוא לו שם "בן אוני", והרי זה לכאורה כמו צוואה לקרוא לילד כמו שהיא רצתה שהרי היא מתה בלידתה, ומדוע יעקב אביו בעצמו קרא לו בשם אחר?

י"ל שהיא לא ידעה שאביו יעקב קראה לו בנימין, כיון שהיתה בדרך למות, ואם היתה יודעת שקורא אותו בשם, היתה שומעת לו ובכלל לא היתה קוראת לו שם אחר. [וצריך לומר שגם הוא לא ידע שהיא קראה לו בשם].

עוד י"ל שלפי מנהגם שהזכרנו לעיל, כעת בבן השני זה התור של יעקב לקרוא לבנו בשם, לאחר שהיא קראה את שם בנה הראשון יוסף, אך כיון שלא היה שם בעת לידתה, היא קראה בשמו.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

haseforim@gmail.com